
УДК 342.51

В. А. ВОЛКОВ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

СФЕРИ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ І НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ЯК ОБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Досліджено сутність понять «обіг лікарських засобів» та «обіг наркотичних засобів», визначено їх правовий режим. На підставі аналізу нормативних актів і спеціальної наукової літератури доведено, що сфери обігу лікарських та наркотичних засобів є об'єктами адміністративно-правового регулювання. Визначено структурні елементи механізмів адміністративно-правового регулювання обігу лікарських і наркотичних засобів.

Ключові слова: лікарські засоби, наркотичні засоби, адміністративно-правове регулювання, механізм адміністративно-правового регулювання.

Volkov, V.A. (2016), "Circulation spheres of medicines and drugs as the objects of administrative and legal regulation" ["Sfery obihu likarskykh i narkotychnykh zasobiv yak obiekty administratyvno-pravovoho rehuliuвання"], *Pravo i Bezpeka*, No. 4, pp. 34–40.

Постановка проблеми. Основний Закон нашої держави проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Відповідно до ст. 49 цього документа кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. Держава створює

умови для ефективного та доступного для всіх громадян медичного обслуговування [1].

Охорона здоров'я як правова категорія являє собою відповідну систему заходів, які здійснюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, медичними й фармацевтичними працівниками і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності

людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя.

Належний рівень охорони здоров'я населення України великою мірою залежить від якості та безпеки лікарських засобів, медичної техніки і виробів медичного призначення. Окремо слід відзначити, що здоров'я та генофонд нації вимагають вироблення належного правового забезпечення обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному виготовленню, перевезенню і використанню.

Зазначені питання вимагають від держави створення дієвого механізму забезпечення обігу лікарських і наркотичних засобів в Україні, побудови належної нормативно-правової бази, оптимізації системи спеціалізованих державних суб'єктів контрольної та дозвільної діяльності в зазначених галузях суспільного життя. Тому цілком можна говорити про необхідність забезпечення належного державного адміністрування цих сфер суспільних відносин, а отже і про актуальність і доцільність їх дослідження як об'єктів адміністративно-правового регулювання.

Стан дослідження. Питання здійснення правового регулювання у сфері обігу лікарських і наркотичних засобів розглядалися у працях Л. В. Бардакової, Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, З. С. Гладуна, Т. Ю. Іванійчук, Д. В. Мандичева, В. Є. Ткаліча, О. М. Шевчука [2–8]. Разом із тим, зміни, що відбулися у структурі суспільних відносин, пов'язаних з обігом лікарських і наркотичних засобів, вимагають проведення додаткових наукових пошуків у цьому напрямі.

Метою статті є визначення сутності й особливостей сфер обігу лікарських і наркотичних засобів як об'єктів адміністративно-правового регулювання.

Виклад основного матеріалу. Мета цієї наукової праці, насамперед, зумовлює проведення теоретичного пошуку щодо визначення змісту базових правових категорій. Поняття «обіг наркотичних засобів» та «обіг лікарських засобів» визначені законами України та підзаконними актами Міністерства охорони здоров'я України. Отже, відповідно до їх змісту обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів – види діяльності з: культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, транзиту через територію України,

використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що дозволяються і контролюються згідно із законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» [9].

Обіг лікарських засобів – види діяльності, пов'язані з виробництвом, зберіганням, транспортуванням, пересиланням, оптовою та роздрібною реалізацією (торгівлею), придбанням, використанням, ввезенням в Україну та вивезенням з України, застосуванням лікарських засобів [10]. Обіг лікарських засобів як один вид діяльності – діяльність, пов'язана зі створенням, виробництвом (виготовленням), зберіганням, перевезенням, ввезенням в Україну, вивезенням з України, реалізацією, застосуванням і знищенням лікарських засобів [5, с. 150]. Заборона обігу лікарського засобу – заборона на виробництво, ввезення на митну територію України, зберігання, транспортування, реалізацію та використання лікарського засобу [11].

Отже, до поняття «обіг» законодавець відносить такі види діяльності, як виробництво, зберігання, транспортування, пересилання, реалізація, придбання, використання, застосування, знищення відповідних фізичних об'єктів.

Перейдемо до аналізу понять «правове регулювання» та «адміністративно-правове регулювання». Довідкова енциклопедична література трактує правове регулювання як один з основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони й розвитку в інтересах людини, суспільства і держави. Предметом правового регулювання є правові, політичні, економічні й інші суспільні відносини, впорядкування яких неможливе без норм права. Правове регулювання здійснює вплив на поведінку та свідомість громадян шляхом проголошення їх прав й обов'язків, встановлення певних дозволів і заборон, затвердження певних правових актів [12, с. 41; 13, с. 369].

Щодо адміністративно-правового регулювання, то, на думку О. Х. Юлдашева, під адміністративно-правовим регулюванням слід розуміти цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових заходів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства й держави [14, с. 88–89]. В. К. Колпаков

зазначає, що адміністративно-правове регулювання передбачає односторонність волевиявлення одного з учасників відносин. Це волевиявлення юридично-владне, тому йому належить вирішальне значення. Волевиявлення однієї сторони не рівнозначне волевиявленню іншій. Пояснюється це, перш за все, тим, що юридично-владні приписи віднесені до компетенції відповідних суб'єктів виконавчої влади [15, с. 59–60].

Поняття «адміністративно-правове регулювання» також досліджують через призму його механізму. Зокрема, в науковій літературі існує таке визначення: «Механізм адміністративно-правового регулювання – це сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права» [16, с. 66]. Ю. М. Старілов до елементів адміністративно-правового регулювання відносить: адміністративно-правові норми як елементи адміністративного регулювання впливу на суспільні відносини; застосування норм адміністративного права суб'єктами права; адміністративно-правові відносини, які формують таку систему [17, с. 397–398].

Як зазначає С. Т. Гончарук, механізм адміністративно-правового регулювання – це система адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері державного управління. Структуру механізму адміністративно-правового регулювання, на думку дослідника, складають адміністративно-правові норми, акти тлумачення, акти реалізації адміністративно-правових норм, адміністративно-правові відносини [18, с. 23].

Дослідник В. В. Галунько вважає, що адміністративно-правове регулювання характеризує спеціально-юридичний механізм впливу адміністративного права на поведінку та діяльність його адресатів, тобто це цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства й держави. До системи елементів адміністративно-правового регулювання входять: норми адміністративного права; принципи адміністративного права; тлумачення норм адміністративного права; адміністративно-правові відносини; адміністративно-правовий статус суб'єктів адміністративного права; індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації; форми діяльності суб'єктів адміністративного права; методи адміністративного права; адміністративно-правові

режими; адміністративні процедури; ефективність адміністративно-правового регулювання [19, с. 317–324].

На підставі викладеного можна зробити такі проміжні висновки:

- правове регулювання являє собою один з основних засобів впливу держави на суспільні відносини різного характеру з метою їх упорядкування, закріплення, охорони та розвитку;

- адміністративно-правове регулювання – це галузевий різновид правового регулювання, який являє собою вплив держави на суспільні відносини, що виникають у сфері публічного управління, що здійснюється за допомогою відповідних правових засобів і встановлює права й обов'язки учасників зазначених правових відносин;

- механізм адміністративно-правового регулювання утворює сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права. До елементів такого механізму найчастіше відносять адміністративно-правові норми, адміністративно-правові відносини, акти тлумачення та реалізації адміністративно-правових норм.

Наступним слід визначити правовий режим обігу наркотичних і лікарських засобів з метою з'ясування сфери їх правового регулювання та визначення виду суспільних відносин, які виникають з приводу їх обігу.

Відповідно до закону України «Про лікарські засоби» Кабінет Міністрів України через систему органів виконавчої влади втілює в життя державну політику у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, організовує розробку та здійснення відповідних загальнодержавних та інших програм у межах своїх повноважень, забезпечує контроль за виконанням законодавства про лікарські засоби. Управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів у межах своєї компетенції здійснюють центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів. Контроль за якістю лікарських засобів та умовами їх виробництва здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів, відповідно до закону [20].

Державна політика у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів спрямовується на:

- визначення основних принципів та напрямів державного регулювання відносин у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- встановлення державного контролю за обігом в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та додержанням законодавства про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори;

- запобігання відтоку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів із законного (легального) обігу;

- встановлення єдиного порядку ліцензування видів діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- координацію діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- зменшення кількості правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів тощо [9].

На території України встановлюються заходи контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що передбачають, зокрема:

- визначення основних умов, вимог, правил і системи заходів, пов'язаних з обігом наркотичних засобів і психотропних речовин в Україні;

- ліцензування відповідних видів діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- запровадження системи дозволів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та контролю за дотриманням дозвільних документів;

- встановлення спеціальних вимог щодо зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, охорони складських приміщень та обмеження доступу до цих засобів, речовин і прекурсорів сторонніх осіб;

- створення системи звітної та облікової документації у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- встановлення обмежень, пов'язаних з виконанням окремих видів діяльності (робіт, професій, служби) у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- анулювання ліцензії на здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у разі порушення суб'єктами господарювання ліцензійних умов;

- запровадження відповідальності за порушення законодавства про наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори [9].

Зазначене дає можливість зробити висновок, що державою встановлені особливі умови щодо обігу лікарських і наркотичних засобів, передбачено ведення цілеспрямованої державної політики у цих сферах та створення відповідних органів виконавчої влади, які будуть відповідати безпосередньо за реалізацію вказаних питань.

Вважаємо за доцільне також окреслити ознаки адміністративно-правових норм і відносин як елементів механізму адміністративно-правового регулювання, що дасть можливість визначити, чи можна їх застосовувати до сфер обігу лікарських та наркотичних засобів.

Аналіз праць науковців щодо сутності адміністративно-правових норм і відносин як визначальних складових механізму адміністративно-правового регулювання дозволяє зробити такі висновки:

- адміністративно-правові норми регулюють суспільні відносини, які входять до предмета адміністративного права. Такі відносини пов'язані з діяльністю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, тобто торкаються сфери публічного управління;

- особливістю адміністративно-правових норм є їх імперативний характер. Це означає, що вони встановлюють певні правила поведінки, яких мають дотримуватись учасники цих відносин, містять відповідні дозволи, приписи або заборони, невиконання яких може зумовити застосування примусових заходів з боку держави [3, с. 49–50; 16, с. 69–71; 21, с. 139].

Щодо адміністративно-правових відносин, то маємо відзначити, що:

- вони є видом суспільних відносин, які виникають у сфері публічного управління;

- учасники цих відносин є носіями прав та обов'язків, установлених нормами адміністративного права;

- учасники цих відносин мають нерівний правовий статус, адже одна сторона має право вимагати від іншої сторони поведінки, передбаченої відповідними адміністративно-правовими нормами (імперативний характер). Такою стороною, як правило, виступають органи виконавчої влади;

- ці відносини можуть виникати без згоди іншої сторони;

- суперечки між учасниками можуть вирішуватись як в адміністративному, так і в судовому порядку [3, с. 60; 16, с. 79–80].

Основними суб'єктами, які є учасниками адміністративно-правових відносин щодо охорони здоров'я населення, обігу наркотичних і лікарських засобів, нормативно-правовими

актами визначені Кабінет Міністрів України, Міністерство охорони здоров'я України та Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

Кабінет Міністрів України відповідно до закріплених повноважень забезпечує проведення державної політики у сферах охорони здоров'я, санітарно-епідемічного благополуччя та доступність для громадян послуг медичних, освітніх і фізкультурно-оздоровчих закладів [22].

Міністерство охорони здоров'я України головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, формування та реалізацію державної політики у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів і медичних виробів, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також формування державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення [23].

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 647 була створена Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра охорони здоров'я, який реалізує державну політику у сферах контролю якості та безпеки лікарських засобів, у тому числі медичних імунобіологічних препаратів, медичної техніки і виробів медичного призначення, та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу [24]. Завданнями цієї служби підзаконними нормативними актами держави визначені:

- реалізація державної політики у сферах контролю якості та безпеки лікарських засобів, медичних виробів та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також внесення Міністром охорони здоров'я пропозицій щодо формування державної політики в зазначених сферах;

- ліцензування господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів), оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- технічне регулювання у визначених сферах;

- здійснення державного регулювання та контролю у сферах обігу наркотичних засобів,

психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному обігу [24].

Отже, можна відзначити, що основними суб'єктами, які вступають у правові відносини щодо обігу лікарських і наркотичних засобів, є органи виконавчої влади, їх основним завданням є реалізація державної політики та здійснення державного управління у відповідних сферах.

Проведене дослідження дозволяє нам сформулювати такі **висновки**:

1. Обіг лікарських засобів, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів можна визначити об'єктом адміністративно-правового регулювання з таких причин:

- аналіз змісту законів України «Про лікарські засоби», «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» дозволяє стверджувати, що обіг цих засобів пов'язаний насамперед з необхідністю здійснення належного публічного управління у сфері охорони здоров'я;

- норми зазначених законів мають здебільшого імперативний характер і містять у собі такі способи (методи) адміністративно-правового регулювання: дозвіл, припис, заборону;

- суспільні відносини, які виникають щодо здійснення обігу лікарських і наркотичних засобів, стосуються діяльності органів виконавчої влади та регулюються в більшій частині адміністративно-правовими нормами;

- як органи виконавчої влади Кабінет Міністрів України, Міністерство охорони здоров'я України, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками є обов'язковими учасниками цих відносин і мають владні повноваження стосовно інших суб'єктів;

- одним з основних видів діяльності органів виконавчої влади в зазначених суспільних відносинах є державний контроль як спосіб забезпечення дисципліни та законності у сферах обігу лікарських і наркотичних засобів.

2. Адміністративно-правове регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів – це врегульований нормами адміністративного права та здійснюваний за допомогою адміністративно-правових засобів вплив на суспільні відносини, які виникають з приводу культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, транзиту через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і

прекурсорів, наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що дозволяються та контролюються відповідно до чинного законодавства України.

3. Адміністративно-правове регулювання обігу лікарських засобів – це врегульований нормами адміністративного права та здійснюваний за допомогою адміністративно-правових засобів вплив на суспільні відносини, які виникають з приводу створення, виробництва (виготовлення), зберігання, перевезення, ввезення в Україну, вивезення з України, реалізації, застосування та знищення лікарських засобів.

4. До елементів механізму адміністративно-правового регулювання обігу лікарських та наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів належать:

– адміністративно-правові норми, тобто встановлені державою загальнообов'язкові

правила поведінки, які регулюють суспільні відносини у сфері публічного управління обігом лікарських та наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

– адміністративно правові відносини, що виникають з приводу обігу лікарських та наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

– акти реалізації адміністративно-правових норм, які регулюють суспільні відносини у сфері публічного управління обігом лікарських та наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Перспективними напрямками подальших досліджень можна визначити аналіз адміністративно-правового статусу центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері обігу лікарських засобів і контролю за наркотиками.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Бардакова Л. В. Правове регулювання контролю за обігом лікарських засобів: сутність і призначення. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки»*. 2011. Т. 24 (63), № 2. С. 264–268.
3. Адміністративне право: підручник/Ю. П. Битяк (кер. авт.кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. Харків: Право, 2010. 624 с.
4. Гладун З. С. Концептуальні засади державно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення // *Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф.*, 19–20 квіт. 2007 р., м. Львів/упоряд. Сенюта І. Я., Терешко Х. Я. Львів: Медицина і право, 2007. С. 73–79.
5. Іванійчук Т. Ю. Механізм правового регулювання обігу лікарських засобів, як складова його правового режиму // *Форум права*. 2014. № 2. С. 149–153. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_27.pdf (дата звернення: 11.12.2016).
6. Мандичев Д. В. Деякі проблеми формування в Україні спеціалізованого органу контролю якості лікарських засобів європейського рівня. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. № 4 (59), ч. 2. С. 111–117. URL: <http://visnyk.univd.edu.ua/?controller=service&action=download&download=19540> (дата звернення: 11.12.2016).
7. Ткаліч В. Є. Окремі напрями протидії фальсифікації лікарських засобів. *Криміналістичний вісник*. 2012. № 2. С. 101–105.
8. Шевчук О. М. Державний фінансовий контроль у сфері обігу наркотиків: сутність та значення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 31, т. 3. С. 41–44.
9. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: закон України від 15.02.1995 № 60/95-ВР // База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-вр> (дата звернення: 11.12.2016).
10. Про затвердження Правил утилізації та знищення лікарських засобів: наказ М-ва охорони здоров'я України від 24.04.2015 № 242 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0550-15> (дата звернення: 11.12.2016).
11. Про затвердження Порядку встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України: наказ М-ва охорони здоров'я України від 22.11.2011 № 809 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0126-12> (дата звернення: 11.12.2016).
12. Юридична енциклопедія: у 6 т./уклад.: Ю. С. Шемшученко, М. П. Зюблюк, В. П. Горбатенко та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана. Т. 5: П–С. 2003. 736 с.
13. Популярна юридична енциклопедія/В. К. Гіжевський, В. В. Головченко, В. С. Ковальський (кер.) та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 528 с.
14. Адміністративне право України: основні категорії та поняття: навч. посіб./В. І. Загуменник, В. В. Мусієнко, В. В. Проценко та ін.; за заг. ред. О. Х. Юлдашева. Бендери; Київ: Поліграфіст, 2010. 512 с.

15. Адміністративне право України: підручник/за заг. ред. В. К. Колпакова. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
16. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Атіка, 2009. 640 с.
17. Старилов Ю. Н. Курс общего административного права. Т. 1. М.: Норма, 2002. 728 с.
18. Гончарук С. Т. Адміністративне право України. Загальна та Особлива частини: навч. посіб. Київ: НАВС, 2000. 240 с.
19. Адміністративне право України: підручник: у 2 т. Т. 1. Загальне адміністративне право. Академічний курс/Галунько В. В., Олефір В. І., Гридасов Ю. В., Іванишук А. А., Короєд С. О. Херсон: ХМД, 2013. 396 с.
20. Про лікарські засоби: закон України від 04.04.1996 № 123/96-ВР // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр> (дата звернення: 11.12.2016).
21. Россинский Б. В., Старилов Ю. Н. Административное право: учебник. 4-е изд., пересмотр. и доп. М.: Норма, 2009. 927 с.
22. Про Кабінет Міністрів України: закон України від 27.02.2014 № 794-VII // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення: 11.12.2016).
23. Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 267 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-п> (дата звернення: 11.12.2016).
24. Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 647 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2015-п> (дата звернення: 11.12.2016).

Надійшла до редколегії 12.12.2016

ВОЛКОВ В. А. СФЕРЫ ОБОРОТА ЛЕКАРСТВЕННЫХ И НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ КАК ОБЪЕКТЫ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Исследована сущность понятий «оборот лекарственных средств» и «оборот наркотических средств», определён их правовой режим. На основании анализа нормативных актов и специальной научной литературы доказано, что сферы обращения лекарственных средств являются объектами административно-правового регулирования. Определены структурные элементы механизмов административно-правового регулирования обращения лекарственных и наркотических средств.

Ключевые слова: *лекарственные средства, наркотические средства, административно-правовое регулирование, механизм административно-правового регулирования.*

VOLKOV V. A. CIRCULATION SPHERES OF MEDICINES AND DRUGS AS THE OBJECTS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION

It has been grounded that the appropriate level of health care of Ukraine's population is largely dependent on the quality and safety of medicines, medical equipment and medical products. It has been separately stressed that the health and genetic pool of the nation require to develop a proper legal provision of the circulation of drugs, psychotropic substances and precursors, as well as combating illicit manufacturing, transportation and usage.

The article's objective is to determine the nature and characteristics of the circulation spheres of medicines and drugs as the objects of administrative and legal regulation.

The author of the article has studied the essence of the concepts of "circulation of medicines" and "circulation of drugs", defined their legal regime. On the basis of regulations and special scientific literature's analysis it has been proved that the circulation spheres of medicines and drugs is the objects of administrative and legal regulation. It has been established that the administrative and legal regulation – is a branch kind of legal regulation, which is the state's influence on social relations arising in the sphere of public administration, implemented by the assistance of appropriate legal means, and establishes the rights and obligations of the participants of these legal relations.

It has been stated that the main subjects that are members of administrative and legal relations concerning health care of population, circulation of medicines and drugs, are the Cabinet of Ministers of Ukraine, Ministry of Health of Ukraine and State Service of Ukraine on medicines and drugs control, which are determined by regulatory acts. The author has defined the structural elements of the mechanisms of administrative and legal regulation of the circulation of medicines and drugs: 1) administrative and legal norms, that is established by the state generally binding rules of conduct that regulate social relations in the sphere of public administration by the circulation of medicines and drugs, psychotropic substances and precursors; 2) administrative and legal relations arising in regard to the circulation of medicines and drugs, psychotropic substances and precursors; 3) acts of implementing administrative and legal norms that regulate social relations in the sphere of public administration by the circulation of medicines and drugs, psychotropic substances and precursors.

Keywords: *medicines, drugs, administrative and legal regulation, mechanism of administrative and legal regulation.*